

INUTTUT PISINNAATITAAFFIIT PILLUGIT SILARSUARMIOQATIGIINNUT NALUNAARUT

AALLAQQAASIUT

Ataqqinassusermik inuup nammineq pigisaanik aammalu anooqatigiinnut ilaasortaasut tamarmik naligiimmik annaasassaangitsumillu pisinnaatitaaffeqarnissaannik akuersissuteqarneq nunarsuarmi kiffaangissuseqarnermut, naapertuillu arnermut eqqissinissamullu tunngaviummata,

Inuttut pisinnaatitaaffinnik sumiginnaanerit asissuinerillu naakkittaatsuliornerujussuarnik silarsuarmiunut tarnip nalunngissusiinik aalassatsitsisartunik nassataqartarmata, aammalu nunarsuarmik inuit killilersugaangitsumik oqalussinnaatitaaffigalugulu upperisakkut pisinnaatitaaffeqarfiannik ersiorfiginagulu atugarliorfigisassarinnngisaannik pilersitsinissaq inuiaat anguniagaattut pingaernerpaatut tusarliunneqartareersimammata,

pingaaruteqarluinnarmata inuiaqatigiit akornanni ikinngutinnersumik pissuseqarnissaq annertusarniassallugu,

pingaaruteqarluinnarmata inuttut pisinnaatitaaffiit inatsisitigut illersorneqarnissaat, inuk allatut sapilerluni qunutitsinermut qunusiaanermullu akiuunniartariaqalissangippat,

Naalagaaffiit Peqatigiit inuisa isumaqatigiissutikkut uppersaqqimassuk inuttut pisinnaatitaaffiit tunngaviusut, inuup ataqqinassusiata erianassusiatalu aammalu angutit arnallu naligiimmik pisinnaatitaaffeqarnerisa pingaartinneqarnissaat isumalluarfigigitsik, aalajangiussimallugulu inuttut atugarisanik siuarsaaniarnissaq inuuniarnermilu atugarisanik pitsaanerulersitsinissaq,

naalagaaffiit ilaasortaasut imminnut pisussangortimmata Naalagaaffiit Peqatigiit suleqatigalugit sulissutigissallugu inuttut pisinnaatitaaffinnut aammalu tunngavissisutut killilersugaangitsumik iliorsinnaatitaaffinnut nalinginnaasumik ataqqinninnerup annertunerulersinnissaa,

pinnaatitaaffinnik aammalu killilersugaangitsumik iliorsinnaatitaaffinnik tamakkuninnga peqatigiilluni paasininneq pisussaaffimmik tamatuminnga piviusungortitsinissamut pingaaruteqarnerpaammata,

NAALAGAAFFIIT ILAASORTAASUT AALLARTITAASA

taamaattumik tamanut nalunaarutigaat inuttut pisinnaatitaaffiit pillugit silarsuarmioqatigiinnut nalunaarut manna inunnut tamanut inuiaqatigiinnullu tamanut tunngatillugu peqatigiinnikkut anguniagassatut, siuertaralugu inuup kialuunniit aammalu inuiaqatigiinnik sullissisut kikkulluunniit tamatigut Nalunaarutikkut matumuuna anguniassagaat atuartitsineq perorsaanerlu aqutigalugit pisinnaatitaaffinnut killilersugaangitsumillu iliorsinnaatitaanernut tamakkuninnga ataqqinninnerulersissaq aammalu inuiaqatigiit nunallu allat alliartuinnartumik suliniuteqarnerisigut qularnaarniassallugu sumiluunniit sunniuteqartumik akuersarneqarlutillu naammassiniarneqarnissaat, naalagaaffinni ilaasortaasuni innuttaasut aammalu sumiiffinni naalagaaffinnit taakkunanga aqunneqartuni innuttaasut akornanni.

Immikkoortoq 1.

Inuit tamarmik inunngorput nammineersinnaassuseqarlutik assigiimmillu ataqqinassuseqarlutillu pisinnaatitaaffeqarlutik. Solaqassusermik tarnillu nalunngissusianik pilersugaapput, imminnullu iliorfigeqatigiittariaqaraluarput qatanngutigiiittut peqatigiinnerup anersaavani.

Immikkoortoq 2.

Kinal uunniit pisinnaatitaaffinnik killilersugaangitsumillu iliorsinnaatitaaffinnik nalunaarummi maani taaneqartunik tamanik atuiumasinnaavoq, sukkulluunniit assigiinnngisitsinertaqangitsumik, s. ass.

inuiannut sorlernut ataneq, ammip qalipaataa, arnaaneq/angutaaneq, oqaatsit, upperisaq, naalackersuinikkut isuma allatulluunniit isumaqarneq, inuiaassutsikkut imaluunniit innuttaaqatigiinni qanoq atugaqartuneerseq, pigisaqassuseq, inunnguutsimit imaluunniit inuiaqatigiinni allatut inissisimaneq pissutigalugit.

Aammattaq nunami imaluunniit sumiiffimmi eqqartuussisinnaanikkut pissutsit imaluunniit naalackersuinikkut imaluunniit nunat allamiut inuup aalajangersimasup attaveqarfigisaasa isumaat pissutiagalugit assigiinngisitsineqassanngilaq, sumiiffik naalackersuinikkut attaveqarfeqanngikkaluarpalluunniit, allanit oqartussaaffigineqaraluarpat namminersortuunngikkaluarpalluunniit, imaluunniit imminut naalackersorsinnaassusia arlaatigut killiliivigineqarsimagaluarpat.

Immikkoortoq 3.

Kinaluunniit inuunermt, nammineersinnaassuseqarnissamut isumakuluuteqaranilu inuuniarnissamut pisinnaatitaavoq.

Immikkoortoq 4.

Kinaluunniit inussiaatigineqaraniluunniit namminersorsinnaassusiagaassanngilaq; inussiaateqarneq inussiaarniarnerlu sutigut tamatigut inerteqqutigineqassapput.

Immikkoortoq 5.

Kinaluunniit naallutserujussuarneqassanngilaq aammalu peqqarniitsumik, naakkittaatumik narrunarsaataasumillu pineqassananilu pillarneqassanani.

Immikkoortoq 6.

Inuk kinaluunniit nunarsuarmi sumiluunniit eqqartuussisarnermi pisassalittut pisussaasutulluunniit isigineqarsinnaatitaanissamut pisinnaatitaavoq.

Immikkoortoq 7.

Kikkulluunniit tamarmik inatsiseqarnikkut naligiissitaasussaapput, aammalu sutigulluunniit assigiinngisitsinertaqanngitsumik inatsisitigut illersorneqarnissamut pisinnaatitaallutik. Kikkulluunniit tamarmik assigiimmik pisinnaatitaapput nalunaarummut matumunnga akerliusumik sutigulluunniit assigiinngisinneqarnissamut taamatulluunniit assigiinngisinneqalernissamut kajumissaarutaasinnaasunut sunulluunniit illersorneqarnissamut.

Immikkoortoq 8.

Kinaluunniit pisinnaatitaavoq naammaginaratumik akitsisitaqqinnissamut iliutsinut tunngaviusutut pisinnaatitaaffinnik, nunap naalackersugaanerani imaluunniit inatsisitigut pineqartunut tunniunneqartunik, innarliisunut inuiaqatigiinni eqqartuussiviit susassaartut aqutigalugit.

Immikkoortoq 9.

Kinaluunniit namminissarsiortumik tiguarineqassanngiliq, tiggummigallagassanngortitaassanani imaluunniit nunagisamit peersitaassanani.

Immikkoortoq 10

Kinaluunniit naligiissitaalluinnarnikkut piumasaqarsinnaatitaavoq eqqartuussivimmi aalajangersimasunut attaveqanngitsumi aammalu nakerisarsiortuunngitsumi eqqortuliortumik

tamanullu ammasumik iliorfigineqarnissamik, pisinnaatitaaffimminut pisussaaffimminullu tunngasutigut aalajangiiniartoqassatillugu aammalu inatsisit tunngavigalugit pillarneqaataasinnaasumik sumilluunniit unnerluutigineqarnermini.

Immikkoortoq 11.

1. Kinaluunniit pillagaassutaasinnaasumik iliuseqarsimasutut unnerluutigineqartoq pisinnaatitaavoq pinngitsuusutut isigineqarnissamut pisuunermi tamanut ammasumik eqqartuussisoqarnerani, tamatumani uppersaatissat tamassa imminut illersorniarnissamut pisariaqartinneqartut pereerlugit inatsisit naapertorlugit pisuunermi uppersarneqarnissaata tungaanut.
2. Kinaluunniit iliuserisimasaq qanoq iliuseqanngitsoorsimanerluunniit inuiaqatigiit imaluunniit nunat allamiut inatsisaat naapertorlugit tamatuma nalaani pillarneqaataasussaannngitsut pissutigalugit pillagaassutaasinnaasumik pissusilerorsimasutut pisuutinniarneqarsinnaanngilaq. Aammattaq iliutsit pillagaassutaasinnaasut pinerata nalaani aalajangerneqartuniit sakkortunerusunik pillaatissisoqarsinnaassanngilaq.

Immikkoortoq 12.

Kinaluunniit pissutsini namminerisani, ilaqutariinnermi, angerlarsimaffimmi imaluunniit allaffigeqatigiittarnikkut pissutsini namminiinnarsortumik akuliuffigineqassanngilaq, aammalu ataqqineqarnerup tusaamaneqarnerullu tungaasigut saassunneqassanani. Kinaluunniit taamatut akuliuffigineqarnissamut imaluunniit saassunneqarnissamut inatsisitigut illerorneqarsinnaatitaavoq.

Immikkoortoq 13.

1. Kinaluunniit akornuteqanngitsumik angalaarsinnaatitaavoq aammalu naalagaaffiit ataasiakkaat killeqarfiisa iluanni najugaqarfissamik nammineerluni toqqaasinnaatitaalluni.
2. [Missing Article 13.2]

Immikkoortoq 14.

1. Kinaluunniit malersugaanermut atatillugu nunani allani qimaaffissarsiornissamut qimaaffissinneqarnissamullu pisinnaatitaavoq.
2. Pisinnaatitaaffik taana unnerluusnaanerni naalakkersuinnermut attuumassuteqanngitsut pinerluutitut tunngassuteqavissuni imaluunniit Naalagaaffit Peqatigiit siunertaannut tunngavigisaannullu akerliusumik iliuseqarsimanerni tunngaviginiarneqarsinnaanngilaq.

Immikkoortoq 15.

1. Kinaluunniit naalagaaffimmi aalajangersimasumi innuttaassuseqarnissamut pisinnaatitaavoq.
2. Kinaluunniit naalagaaffimmi aalajangersimasumi innuttaassutsiminik namminiinnarsortumik piiaaffigineqarsinnaanngilaq imaluunniit innuttaassutsimik allnangortitsinnaatitaanermik itigartinneqarsinnaanngilaq.

Immikkoortoq 16.

1. Inuiannut solernut atasuunermut tunngasut, naalagaaffimmi sumi innuttaassusqarnermut tunngasut qanoluunniit upperisaqarneq uniffiginagit angutit arnallu nammineersinnaassuseqartutut ukioqalerseersimasut aappanissinnaatitaapput ilaqutariinnillu pilersitsisinnaatitaallutik. Aappariilernissap tungaatigut, aappariinnerup nalaani aammalu aappariigunnaarnerup tungaatigut naligiimmik pisinnaatitaaffeqartussaapput.
2. Aappariikerneq aatsaat pisinnaalersinnaassaaq aappariilersussat tamarmik pinngitsaaliinertaqanngitsumik tamakkiisumillu aappariilernissaq isumaqatigiissutigippassuk.
3. Ilaqutariit inuiaqatigiinni pissusissamisoortumik tunngavissiisumillu atasiusortaapput aammalu inuiaqatigiinnit naalagaaffimillu illersorneqartussaallutik.

Immikkoortoq 17.

1. Kinaluunniit namminerisaminik pigisaqartussaataavoq kisimiilluni allanilluunniit peqateqarluni.
2. Kinaluunniit pigisaanik pissutissaqanngitsumik arsaarneqarsinnaanngilaq.

Immikkoortoq 18.

Kinaluunniit pisinnaatitaavoq eqqarsartaatsikkut, tarnip nalunngissusiatigut aammalu upperisakkut killilersugaanngitsumik iliorsinnaanissamut; pisinnaatitaanermi tassani aamma pineqarpoq upperisarsiornermi sorlernut ilaasuunermik upperisamillu allangortitsinissami killilersugaannginnissaq aammalu atuartitsinikkut, qanoq iliuseqarnikkut, guutisiornikkut kiisalu upperisarsiornermi unnersuussutigineqartunik naammassinninniarnikkut kisimiilluni allanilluunniit peqateqarluni tamanut ammasumik namminersortumilluunniit upperisarsiornermi sorlernut ilaasuunermik imaluunniit upperisamik nalunaajaateqarnissami killilersugaannginnissaq.

Immikkoortoq 19.

Kinaluunniit pisinnaatitaavoq killiliiffigineqanngitsumik isummaminik nalunaaruteqarnissamut aammalu killiliiffigineqanngitsumik oqaaseqarsinnaatitaanissamut; pisinnaatitaaffimmi tassani aamma pineqarput allanit akuliuffigineqarani namminerisatut isummamik nalunaaruteqarsinnaatitaaneq aammalu nalunaaruteqarniarnermi atorneqarsinnaasut sulluunniit aqutigalugit aammalu nunat killeqarfii apeqquataatinngit paasisassarsiorsinnaaneq eqqarsaatinillu nalunaaruteqarsinnaaneq.

Immikkoortoq 20.

1. Kikkukkuunniit tamatmik pisinnaatitaapput eqqissisimasumik pissusilimmik killilersugaanngitsumik katersoqatigiittarnissanut aammalu peqatigiiffinnik pilersitsisarnissanut.
2. Kinaluunniit peqatigiiffimmi sumiluunniit ilaasotaanissamut pinngitsaalineqarsinnaanngilaq.

Immikkoortoq 21.

1. Kinaluunniit pisinnaatitaavoq nunagisami aqunneqarnerani toqqaannartumik imaluunniit sinniisussatut killilersugaanngitsumik qinikkat aqutigalugit peqataaniarnissamut.
2. Kinaluunniit pisinnaatitaavoq nunagisamini naligiissitaasumik atorfinitsitaanissamut suliaqartitaanissamullu.
3. Innuttaasut piumassuseqarnerat naalackersuisut oqartussaassuseqarnissaannut tungaviussaag; piumassuseqarneq tamanna ersersinneqartassaag piffissani aalajangersimasuni piviusumillu qinersisoqartarneratigut aammalu naligiimmik qinersisinnaatitaanikkut pisassalluni isertuussamik taaguinertigut imaluunniit taamatulli killilersugaanngitsumik taaguisarnermi periaatsit aqutigalugit.

Immikkoortoq 22.

Kinaluunniit unuiaqatigiinni ilaasortaasutut pisinnaatitaavoq inooqatgiinnermi toqqissisimaarnissamut aammalu piumasaqarsinnaatitaalluni aningaarsarsiornikkut, inuttut aammalu kulturimut tungassutilitsigut pisannaatitaaffit nammineq ataqqinassutsimut killilersugaanngitsumillu inuttut ineriartorsinnaanissamut pinngitsoorneqarsinnaanngitsut aqqissuunneqartassasut inuiaqatigiit qanoq iliuseqarnerisigut aammalu nunanik allanik suleqatiginninnikkut kiisalu naalagaaffiit ataasiakkaat aqqissuuaanerat atortussatigullu pissarsivissaataat naapertorlugit.

Immikkoortoq 23.

1. Kinaluunniit pisinnaatitaavoq suliffeqarnissamut, suliffissamik nammineerluni toqqaanissamut, silunermi naapertuilluartumik ajunngitsunillu atugassaqartitaanissamut aammalu suliffissaaruttoornaveersaartitaanissamut.
2. Kinaluunniit assigiinngisitsinertaqanngitsumik pisinnaatitaavoq suliat assigiippata naligiimmik akissarsiaqartitaanissamut.
3. Kinaluunniit sulisuusooq pisinnaatitaavoq naapertuilluartumik iluarinartumillu akissarsiaqartitaanissamut, imminut ilaqtutaminillu inummot naleqquttumik inuutinniarnissamut pisariaqassappallu aamma inunnik allnik sernissuiniarnernut isumannarunnaarsitsisussanik.
4. Kinaluunniit pisinnaatitaavoq sulinermi soqutigisaminut illersuutissaatut suliaqatigiit peqatigiiffiik pilersitsinissamut tamakkunanilu ilanngunnissamut.

Immikkoortoq 24.

Kinaluunniit pisinnaatitaavoq qasuersaarnissamut sunngiffeqarnissamullu, ilanngullugu piffissamik suliffiusumik naammaginatsumik killilersuineq, aammalu piffissani aalajangersimasuni akissarsiat pigiinnarlugit feriaqartarnissamut.

Immikkoortoq 25.

1. Kinaluunniit pisinnaatitaavoq pissaqassutsikkut nammineq ilaqtutamilu peqqinnissaannut toqqissisimaarnissaannullu naammattunik atugaqarnissamut, ilanngullugit nerisassatigut, atisatigut, inissatigut aammalu nakorsamit ikiorneqarnikkut aammalu inooqatigiinnermi pisariaqartinneqartutut ajunngitsorsiassatigut naammaginatsumik, pisinnaatitaallunilu suliffissaarusimaneqartillugu, napparsimanermi, sulisinnaajunnaarnermi, aappaarsernermi, utoqqalinermi imaluunniit iluanaarutigisinnaasanik allanik pissutsit nammineq pisuussutiginnisat pissutigalugit annaasaqarnermi isumannaatsunik atugassaqartitaanissamut.
2. Anaanaasut meeqqallu immikkut ittumik isumassorneqarlutillu ikiorneqartussaapput. Meeqqat tamarmik, aappariinnermi tamatumaluunniit avataatigut inunngoraluarunik assigiimmik, inooqatigiinnermi illersorneqartussaapput.

Immikkoortoq 26.

1. Kinaluunniit pisinnaatitaavoq atuartaanissamut, . Atuartaaneq akeqanngilaq, allatut ajornarpat minnerpaamik ilinniaqqaatissanik tunngavissaasunillu ilinniarnermi. Ilinniaqqaatissanik atuartaaneq pinngitsoorani pisussaassaaq. Teknikkikkut suliatigullu ilinniartitaaneq tamanut nalinginnaasumik ammatinneqassaaq aammalu piginnaassutsit tunngavigalugit annertunerusumik atuartaaneq kikkunnulluunniit naligiissumik ammatinneqassaaq.
2. Atuartsinermi anguniarneqassaaq inuup inuttut naammattumik ineriartortinneqarnissaa aammalu inuttut pisinnaatitaaffinnut nammineersinnaalernissamullu aallarniutaasunut ataqqinninnerup annertusarneqarnissaa. Naalagaaffiit tamarnik aammalu inuiaqatigiinni sorlarni ataqatigiiaat upperisaqatigiiaallu akornanni paaseqatigiinnissamut, akaareqatigiinnissamut aammalu Naalagaaffiit Peqatigiit eqqissisimanissap pigiinnatnissaanut sulinerannut siuarsaaviussalluni.
3. Angajoqqaat qitornamik qanoq atuartaanissaannik toqqaaniarnissamut salliutitaassapput.

Immikkoortoq 27.

1. Kinaluunniit pisinnaatitaavoq inuiaqatigiinni kulturimut tunngassutilitsigut ingerlatsinerni killilersorneqanngitsumik peqataanissamut, eqqumiitsulianik nuannaaruteqarnissamut aammalu ilisimatuussutsikkut siuariaatinik taakkualu ajunngitsorsiassartaanik paasissutissinneqartarnissamut.
2. Kinaluunniit pisinnaatitaavoq ileqqorissaarnermut tunngasutigut aammalu timikkut inuuniarnermut tunngasutigut soqutigisanik ilisimatuussutsikkut, atuakkiatigut imaluunniit eqqumiitsulloriaatsikkut pilersissimasaminut tunngassutillit suugaluartulluunniit illersorneqarnissaannut.

Immikkoortoq 28.

Kinaluunniit piunasaqarsinnaatitaavoq inuttut inuiaqatigiittullu atugarisat aaqqissuussivigineqarnissaannik, tamatumani pisinnaatitaaffiit killilersugaanngitsumillu iliorsinnaatitaaffiit Nalunaarummi matumani taaneqartut tamakkiisumik piviusunnorsinnaaqullugit.

Immikkoortoq 29.

1. Kinaluunniit inuiaqatigiit tungaannut pisussaaffeqarpoq, taamaallaalli tamatumani inuttut killilersugaanngitsumik tamalliisulmillu ineriartorsinnaatitaaneq tunngavigalugit.
2. Pisinnaatitaaffiit aamma killilersugaanngitsumik iliorsinnaatitaaffiit atorneqarnerini kialuunniit taqamaallaat naalagarsiorfigisussaavai killilersuutit inatsisini aalajangersarneqarsimasut inuit allat pisinnaatitaaffiisa killilersugaanngitsumillu iliorsinnaatitaaffiisa aammalu piunasaqaatit naapertuilluartut inuiaqatigiinni inuit kikkulluunniit naalakkersuinikkut oqaasissaqaqatigiiffigisaanni ileqqorissaarnissamat tunngasut, inuiaqatigiit aaqqissuussaanerat aammalu inunnut tamanut iluaqutissatut piunasaqaatigineqartut naammassiniarnissaat siunertaralugu.
3. Pisinnaatitaaffiit killilersugaanngitsumillu iliorsinnaatitaaffiit tamakku Naalagaaffiit Peqatigiit siunertarisaannut tunngavigisaannullu akerliusumik atorneqanngilluinnassapput.

Immikkoortoq 30.

Nalunaarummi matumani taaneqartut arlaannaalluunniit paasineqassanngilaq naalagaaffinnut, ataatsimoortukkuutaanut imaluunniit inunnut ataasiakkaanut tunngavissiisutut sumilluunniit ingerlassaqarniarnissamat imaluunniit iliuuseqarniarnissamat pisinnaatitaaffittut killilersugaanngitsumillu iliuuseqarsinnaatitaaffittut killilersugaanngitsumillu iliuuseqarsinnaatitaaffittut maani naatsorsuunneqartut arlaannaannilluunniit suujunnaarsitsiniutaasinnaasunik.